హంసధ్వని

'ఏంరా మామా! ఇక రేపటినుంచి పదిహేను రోజులదాకా కాలేజీముఖం చూడనక్కరలేదు కదా!... సెలవుల్లో ఏంచేద్దాం...' అన్నాను.

'చేయడమేమిటోయ్!.... కళ్ళు మూసుకు తెరిచేటప్పటికి మళ్ళా బడీ...మనం. వాటంతట అవే రెక్కలు గట్టుకు మేఘాలమీద ఎగిరిపోతాయి. నీకేం ఆ దిగులక్కరలేదు ఏలా గడుస్తాయా అని...' రంగశాయి...చులకనగా సమాధానం యిచ్చాడు... తల ఎత్తకుండా... కలం ఆపకుండా...

'ఇక...సంక్రాంతిపండుగలని... దేవరవారికి తెలుసునా?...' మంగయ్య – తల ఊగించినట్లుగా (మంగయ్య అంటే...?మా లాడ్జి ఆసామి) తల ఎగురవేసి...నాకు నవ్వు తెప్పించి.

'అవునురా...అందరూ...అంటే నీవు సహా...మూటాముల్లే కట్టుకుని అత్తవారిళ్ళకు బయలుదేరుతారు... ఆ సరదా...నాకూ ఉండేదికాని... ఒంటికి సరిపడలా... ఖాయిలాచేసింది. అప్పటినుంచీ...గప్ చిప్...' అని కళ్ళతో నవ్వాడు.

'నీ పెళ్ళిఅయి... రెండేళ్ళేగా...'

'ఆఁ...ఆ యేడాదిలోనే...యీ ముచ్చట...'

'అంటే...'

'అందుల కొక్క గాథ కలదు... అది ఇప్పుడు తెమలదు...' శుకసప్తతి పద్యాన్ని చెడగొడుతున్నాడు.

'టూకీగా చెప్పరా...రేపు నే నుండను...'

'అదృష్టవంతుడివి సోదరా!....పోయి, హాయిగా, కాటూరిరాయని తేటగీతల్లో అర్థమంతా అనుభవించి మరీ రా...లేనివాళ్ళకు ఏలాగూ లేనేలేదు!'

'లేకపోవడమేమిటి, నీ ముఖం... అత్తవారింటికి కొత్తల్లుడు వెళితే... నెత్తిన పెట్టుకుంటారు, కాని...'

'పెట్టుకునేవారే...కాని...'

'అనగా...'

'కథ చెప్పవలసివస్తుంది ఖబడ్దార్–'

'చెప్పవోయ్, అయితే...ఎందుకన్నా మంచిది... మనం ఆ పనిమీదనే గనుక, వెళ్ళేది...'

'నీకు అంత అతితెలివికిపోవడం ఎక్కడ చాతనవుతుందిలే...అయినా, విను...వి న్నందువల్ల నీకు మహావచ్చేదీలేదు...'

'నీకు పోయేదీలేదు.'

'ఇదివరకే పోయిందనే...యిందాక విన్నవించుకున్నది...అవును, పోక ఏం చేస్తుంది...'

'హరిః ఓం–పండుగకు తప్పకుండా రావాలనీ... యీ ఉత్తరమే టెలిగ్రాముక్రింద భావించవలసిందనీ... మా మామగారు అప్పటికి నెలరోజులనుంచీ...ఉత్తరంమీద ఉత్తరం, ప్రతి ఉత్తరంలోనూ యిలాగే నాకూ పోస్టువాళ్ళకీ కూడా విసుగువచ్చేట్టుగా రాశాడు...అయనకన్న మనకిక్కడ ఎక్కువ ఆదుర్దాగా ఉంది...

ఎప్పుడు సెలవులు వస్తాయా అని...ఇంక కొన్ని ఘడియల్లో, తినబోయే వాడికి... ముందుగా రుచుల జాబితా యివ్వడం ఎందుకూ? – సరిగ్గా...నీవు యిప్పుడు...ఏమేమని మనసులో అనుకుంటున్నావో...అంతకు వేయిరెట్లుగా ఉవ్విళ్ళూ రానుకో...అవునోయీ...అదే, తొలిసారి పండుగకు...అత్తవారింటికంటూ వెళ్ళడం.

'తప్పకుండా రాగలవాడను' అని ఒకసారికి ముమ్మారు వ్రాశాను. అంతకూ నమ్మకంలేకనో ఏమో ఏమని విన్నపాలంపుకున్నాడో, మా నాన్న పనివేళా నన్ను ప్రయాణం చేయడానికి తయారైనాడు యిక్కడికి. అమ్మా వాళ్ళూ అక్కడనుంచీ అలాగే యకాయకీ మేము వచ్చేనాటికి అక్కడికి జేరుకుంటారట. సరే అంటే సరేనన్నాను...

కానీ అనుకున్ననాటికి బయలుదేరడం పడింది కాదు. ఆ నెపం కాలేజీ వాళ్ళమీద వేశానులే. ప్రైవేటు క్లాసులు యిత్యాది కారణాలు చెప్పినా మా నాన్న చేత, వాళ్ళనో లక్ష తిట్టించాను. యిద్దరమూ రాకపోతే అక్కడ అటూ అత్తవారూ, అమ్మవాళ్ళూ ఏమన్నా అనుకుంటారు. గనుక నీవు ముందు అనుకున్నట్టుగా బయలుదేరు. వెళ్ళేటప్పుడు 'నా సూట్ కేస్ వగయిరాలు కూడా తీసుకు వెళ్ళావా అంటే నాకు అట్టే బాదరబందీ ఉండదు. యిక్కడ బడి అయిపోవడంతోనే తక్షణం రైలెక్కుతాను' అని గంట సేపు స్వస్తిచెప్పి ఏలాగైతేనేం ఆయనను ఒప్పించి పంపించాను. దవనం, మరువం, పెద్ద చామంతి. ఇంకా ఈలాటి దినుసులన్నీ ఓ బండెడు సామానుకైతే చెప్పి అవిమాత్రం తప్పకుండా, వచ్చేటప్పుడు తీసుకురమ్మని మరీ మరీ నాతో చెప్పి మా నాన్న బయలుదేరి వెళ్ళిపోయినాడు. అసలు మనం ప్రయాణం మానడానికి ముఖ్యహేతువు. చదువూకాదు, పాడూకాదు. మరునాడు రుషియా ఒపెరా కంపెనీ దిగుతూంది. ఉండి చూద్దామని, అందుకనీ! అసలు సంగతి చెపుతే, ఆయన ఒప్పుకునేవాడంటావా? ––

'ఒక్కమారే, సీజనుకు అంతా టిక్కెట్టు కొనేశాను. చేతులో పైసా ఆడుతున్నదిగా. ఆ వారడి, దవనం మరువం యిత్యాదులలో తగ్గించవచ్చు. చాలా సరదాగా గడిచినవి ఆ నాలుగు రోజులూ...

'కావలసినవన్నీ మా నాన్న చెప్పినంత భారీగా కాకుండా, దగ్గిరఉన్న డబ్బుకు సరిపోయేటట్టుగా ముక్తసరిగా కొని పార్శెలు చేయించాను. పేసింజరులో నేను రికామీగా చేతులు ఝాడించుకుంటూ అత్తవారి ఊరులో దిగాను.

'దిగటంతోనే అటూయిటూ చూశాను, ఎవరన్నా వచ్చారేమోనని, ఎక్కడా నాలుగుమూలలా, ఎరుగున్న మొగం ఒక్కటీ కనిపించలేదు.

'అసలు మా మామగారే నన్ను రిసీవ్ చేయడానికి తప్పకుండా రారా అనుకున్నాను. ఆయన రాకపోవడంతో కొంతవరకూ ఆశాభంగం అయింది. తాను రావడానికి ఏ సందర్భముచేతనైనా వీలు లేకపోవచ్చును. కాని ఎవరో ఒకరిని పంపడానికేం? ఊరికి వచ్చినవాడు, యింటికి రాకపోతాడా, అనే ధీమాతో వున్నారు

గదా సరి. కానీ, వీళ్ళపని పడదాం అని అల్లుడితనంలో నాకు ఆవేశము ఎత్తుకువచ్చింది. అసలు వెళ్ళకుండా మానేసి అపూటా హోటలులో భోజనంచేసి తిరుగుబండి యెక్కి కూర్చుందాము అనుకుంటే అందుకు రెండు ముఖ్య అవాంతరాలు వచ్చినాయి. ఒకటి : మన చేతిలో మళ్ళా తిరిగి యిక్కడకు జేరుకునేందుకు చాలేటంత డబ్బులేదు. ఇంకొకటి : మా నాన్న ఊరుకోడు.

'అందుచేత, సాపుగా ఎగవేయడం అనే ఉద్దేశ్యము ఉపసంహరించుకుని చాలా ఆలస్యంగా, భోజనాలవేళ మీరిపోయిన తరువాత అక్కడకు జేరుకుంటే అప్పుడు వాళ్ళు మళ్ళా వంటచేసి పెట్టవలసివస్తుంది. ఆ మాత్రం శిక్షతో ప్రస్తుతం పోనిద్దామనుకున్నాను. 'యిప్పుడెలా వచ్చావు. రైలేం లేదే' అని అక్కడ ఎవరో ఒకరు అడుగక మానరు. సరే, మనం జవాబు చెపుతాము, 'రావడం ఉదయానే వచ్చాను కాని, యిల్లుకనుక్కోవడం చెడ్డ గగనమైపోయింది. తిరిగీ తిరిగీ ఎందరిని అడిగినా ఎవరూ సరిగా చెప్పందే.' దాంతో అందరూ 'అయ్యో-పాపం!' అనకతప్పదు. మామగారికి, యిందులో అర్థం నసాళానికి తగిలి చేసిన పొరపాటుకు, తప్పక నాలుక కొరుక్కుంటాడు. ఈ తఫాకు యింతటితో వదిలిపెడదాం అని నిశ్చయించేసుకుని మళ్ళా ఇంకోసారి కాఫీ, యిడ్డెన్లూ మేసి పత్రికలు కొనుక్కుని చదువుకుంటూ వెయిటింగ్ రూములో పడుకుని ఏ రెండు గంటలకో నింపాదిగా బయలుదేరవచ్చును కదా అని బుక్‌స్టాల్ దగ్గిరకు వెళ్ళాను.

'అక్కడ ఒక అమ్మాయి నిలుచుని డి.యం.సి. పుస్తకాలు తిరగవేస్తూన్నది. అమ్మాయి అంటే ఏ పన్నెండేళ్ళో ఉంటాయి. అయితే పిల్ల మాంచి ఏపుమీద గుమ్మటంలాగా ఎదిగివస్తూంది. ఏడాదికో, రెండేళ్ళకో ఇక చేసుకున్నవాడి పంట పండుతుంది. నాజూకుగా, బొద్దుగా చాలా అందంగా ఉంది. అంతకన్నా జుట్టు నొక్కులు నొక్కులుగా... ముఖ్యంగా ఆ చిన్నదాని జడ చూచి నేను ఆవేపు పరకాయించి చూశాను. మన గాలీ, నీడా సోకి ప్రక్కన ఎవరా అని కాబోలు నావేపు తిరిగి చూసింది. చదువుకుంటూన్న కుర్రది గనుక చటుక్కున ఒళ్ళు కుదించుకోవడం, సిగ్గుపడి ఎగిరి గంతువేయడం – యిలాంటి మామూలీ చేష్టలు ఏమీ చేయకుండా నిదానంగా కొనుక్కునేవి కొనుక్కుని ఊరికేనే నావంక మరోమారు చూసి వెళ్ళిపోతూన్నది.

'నాకు ఎలాంటి దురభిప్రాయమూ లేదు సుమా! పసి పిందె అని ముందుగానే విన్నవించుకుంటినిగా! ఉట్టి బులభాటంతో పుస్తకాలు అమ్మే అతడిని, 'ఎవరు ఆ అమ్మాయి--' అని విచారించాను. ఆ సోదరుడు, వేరే అర్థంచేసుకుని నామీద కొరకొరలాడి చిల్లర నాముందుకు నిర్లక్ష్యంగా విసిరివేశాడు. మళ్ళా కదలించితే, మర్యాద దక్కేటట్టు లేదు. ఎందుకు ఏదో చిల్లరమాట పడటం, మనం ఏ పాపమూ పుణ్యమూ ఎరుగకపోయినా. పత్రికలూ, పుస్తకమూ చంకను పెట్టుకుని చిల్లర పక్కజేబులో వేసుకుని అక్కడనుంచి కదిలాను.

"తీరుబడిగా ప్లాట్ ఫారం కొలత వేయడం మొదలుపెడితే దానితో కొంత పొద్దుపోతుంది. కూర్చుని చదవటం అంటే ఎంతసేపని చదువుతాం కనుక. అందులో ఎప్పుడూ, చదువుకూ మనకూ సగం ఎరికే అయెను! – మాంచి

గమకంగా ఉండే బొమ్మలు ఎగాదిగా చూడటం, తరువాత పుస్తకం పత్రికా మూల పారవేయడం నీకు తెలియని దేమున్నది మన విషయం.

"ఆ పిల్ల వెళ్ళిపోయిందనుకున్నాను. కాని లేదోయ్, షెడ్‌లోపల జీడిపప్పలు బేరమాడుతూంది. నాకు నోరు పురపురలాడింది. కొని, జేబులనిండా పోసుకున్నాను. ఒక్కొక్క పలుకే తింటూ గోడలమీద ఉన్న నిలివెడేసి ప్రకటన బొమ్మలు చూస్తూ అక్కడే నిలుచున్నాను..

"ఆ అమ్మాయిలో యిందాకటికన్న ఎందుచేతనో కొంచెం కులుకు ఎక్కువయిందోయ్. నేను కనిపెడుతూనే ఉన్నానులే; చూపు ఊరికే అటూయిటూ కొండాడుతూందన్నమాటే కాని, మన ధ్యాస అంతా అటు వేపే ఉంది. అంటే, వేరే మరేం లేదు. ఆ పిల్ల ఎందుచేతనో అంతగా నన్ను ఆకర్షించుతూంది...

"నడుస్తూంది. నేనూ...

"అలా అనుసరించడంలో కూడా మరో ఉద్దేశమేమీ లేదు. వట్టి సరదా. ఆ అమ్మాయి డి.యం.సి. పుస్తకాలు కొనుక్కుని వస్తూంది. నేనుకూడా అనుసరించాను. మరో ఉద్దేశ్యమేమీ లేదు...మనకారువాళ్ళకి అది మామూలేకదా...

"జీరాడే పావడా చెప్పకాలికి బందాలుపడింది కాబోలు, నడక బెసకటంలో పుస్తకాలు క్రిందపడి చేతిపొట్లంలో జీడిపప్పలు చెల్లాచెదరైపోయినాయి పాపం, ఆ అమ్మాయివి...

"అప్పుడు మనకు, అనుకోకుండా అదృష్టం కలసి వచ్చింది. ఆమెకన్న ముందుగా నేను అవన్నీ తీసి, దుమ్ము దులిపి – అంటే, పుస్తకాలే, జీడిపలుకులు అలాగే వదిలివేశాను –– ఆమెకు అందిచ్చి ... ఒక్క అంగలో ఒక్క నిమిషంలో యింత నిర్వాహకం చేశాననుకో. మరి మీ మిత్రుడేం సామాన్యుడనుకున్నావా ఏమిటి?

షివల్‌రీ–––

కృతజ్ఞత––

"ఏవీ కావు. నేను సంకోచించకుండా వెంట నడవడానికీ ఆ అమ్మాయి నవ్వుమొగం చేసుకోవడానికీ సందు చేసుకోవడం మనసు సరిపెట్టుకోవడం తప్ప మరేమీ కాదు.

"ఎంతసేపు? – ఎంత దూరం మౌనంగా అలాగా నడవడం...

"ఏలా మాటలలోకి దించడం..."

"ఊళ్లోకి ఎంతదూరం ఉంటుంది. ఆ కనపడే పెద్ద మేడ ఏమిటి? రోడ్లు అన్నీ యిలాగే ఉంటాయా దుమ్ము కొట్టుకుంటూ? నిన్న ఇక్కడ ఏమన్నా చినుకుపడ్డదా? నేను బయలుదేరేవేళకు మదరాసులో కారుమబ్బులూ కుంభవృష్టి, అవును అక్కడనుంచే రావడం. లా చదువుతున్నాను. పరీక్ష లయిపోయిన తరువాత ఏమీ చేయాలని లేదు. అవసరంలేదు సంపాదించాలని. ఆఁ ఫరవాలేదు. భాగ్యవంతులమంటే లక్షలు మూలగటంలేదు కాని...

"పెళ్ళి యింకా కాలేదు. చేసుకోవాలనే ఇష్టం లేదు. ఇప్పుడప్పుడే. ఏమిటో అసలు యిలా పూర్వకాలపు రకంగా ఎక్కడనుంచో ముక్కూ మొగం ఎరుగని ఎవతెనో తీసుకువచ్చి, పెద్దవాళ్ళు మెడకు తగిలించితే మెదలకుండా అదే రంభ

అనుకుంటూ, పిల్లలను కంటూ, యింట్లో పడివుండటం ఇలాటి వేషాలేమీ మనదగ్గిర సాగవు. మావాళ్ళకు కూడా నేనంటే హడలు. నా దగ్గిర అవేమీ ఎత్తరు.

"ఇలాగే ఒక లేమిటి? నోటికి వచ్చినట్లుగా వాగాననుకో. కోతలు కోయడంలో, అబద్ధాలాడటంలో నేనేమీ వెనుదీయలేదు. మరి, ఆ సందర్భము అలాటిది!

"ఏలాగోఅలా మాటాడించడానికి అని అంటేముట్టని ప్రశ్నలు ఊరు భోగట్టాకు సంబంధించినవి రెండు మూడు మచ్చుకు వేసిచూసి, ఆ అమ్మాయి బెరుకులేకుండా జవాబు చెపుతూంటే ధైర్యంగా ఆమె నన్ను తిరిగి ప్రశ్నించుతూన్నదన్న స్పృహ కూడా లేకుండానే అడిగినదానికి అడిగేదే తడవుగా ఉన్నవీ లేనివీ...

"ఆఁ, పెళ్ళి కాలేదని ఎందుకు అన్నానంటే అయిందని ఒప్పుకోవడం ఎందుచేతనో నామర్దాగా తోచింది. ఇంతకూ కీలకం ఏమిటంటే, ఆ అమ్మాయితో మాటాడుతూన్న కొద్దీ మాటలు మొదలుపెట్టినప్పటినుంచీ ఆ పిల్ల సానిపాప అయివుంటుందనిపించింది. వేషం ఒక్కటేకాదు. కులాసాగా డీ అంటే డీ అని జవాబు చెప్పే ఆ ధోరణి, కులుకూ, వయసుకుమించిన తెలివిచిమ్మే ఆ కళ్ళూ వేయేళ్ళు తపసు చేసినా మనవాళ్ళకు అబ్బుతాయా? అందుకు వాళ్ళే పెట్టిపుట్టారు. అందులోనూ చదువుకుంటూన్నదానిలాగాకూడా ఉన్నదా - ఇకనేం!

"చాలాదూరం నడిచాము. అప్పుడు అనిపించలేదులే. ఎంతసేపటినుంచి నడుస్తూన్నదీని! నా జేబుల్లో జీడిపప్పులుకూడా చాలాభాగం అయిపోయినవి. మాటలసందునే ఎప్పుడో యాదాలాభంగా 'యింద' అని యివ్వడం మొదలు పెట్టివుంటాను. దోవపొడుగునా ఇద్దరమూ, బొక్కుతున్నామన్నమాట!

"అంతసేపటినుంచి చూస్తూండటం, సరసను - చెట్టాపట్టాలు వేసుకోవడం మినహాగా, రాచుకుంటూ - నడవడం, సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ ఉండటం, ఇన్ని కారణాలమీద ఆ అమ్మాయి సహవాసం ముచ్చటగా నాకు ఉన్నదనుకోవడంలో ఆశ్చర్యపడవలసినదేమీ లేదు. పైగా, నాకన్న ఎక్కువ చొరవ - మనం ఎంతగానో నేర్చుకోవలసివున్న మరియాద! - వదలబుద్ధిపుట్టటంలేదు.

"వాళ్ళయింటికి వెళితే!... అప్పుడు తోచింది ఆ ఆలోచన. నా అదృష్టం బాగుండి, ఆ అమ్మాయికి ఓ అక్కయ్య అంటూవుండి - ఎందుకు వుండదు? ఉంటుంది. యింతకన్న లేక, యింతకూ వాసి తక్కువ అయినా కొత్త వయసులో రంభను మించేట్టు ఉండితీరాలి! - నాకు, అంతకన్న ఏంకావాలి?

"పండుగ! - అత్తవారియిల్లు - యిల్లాలు! అవన్నీ మనసులోనుంచి తుడిచి వేసుకుపోయినవి. చౌడప్ప చెప్పినట్లు పండుగదినము అలా రాజరంగేళీగా మనకు ఆ ఊరిలో అయే యోగం వుండగా అత్తవారిల్లా - కొత్త బట్టలూ - చచ్చు సంభావన దక్కకపోతేనేం! - ఏమంటావు?

"ఏంరా? యిది కలా, కథా? ఊపిరి వదలడంకోసమనిగాని నేను ఆ ప్రశ్న వేయడానికి అవసరం ఎంత మాత్రమున్నూ అప్పుడు లేదు.

"కథకాదు ప్రభూ! వ్యధ" అని అక్షరాలు నొక్కుతూ జవాబు చెప్పాడు రంగశాయి - ఆలోచనాభారంతోలాగు, తల, మెడతోసహా ఒకవైపు ఒరగనిచ్చి వాడు చూడకుండా వాడివైపే నిదానించి చూశాను, రెప్పలమీదుగా. అప్పుడు తల ఎత్తి

ఉలికిపడేటట్టు చూస్తూ "తరువాత ఏం జరిగిందో చెప్పనా?" — అన్నాను. రంగశాయి సైఁ అన్నాడు.

"సరే, ఆ ప్రకారంబున ఉభయులూ కలసినడుస్తున్నారు. మాటల మెలికలతో మనసులో సమాధానాలు ఒడిసిపట్టి అతి నేర్పుతో తనకు కావలసిన కూపీ అంతా తీశాడు, ఆ ప్రచండుడు; ఆ అమ్మాయికి ఒక అక్క వున్నమాట నిజమే. ఆ అక్క, తాను ఊహించినదానికన్నకూడాను ఎన్నోరెట్లు చక్కనిచుక్క అయినమాటా నిజమే...చాలా చాలా తెలివీ చదువూ వాటినిమించిన సరదా, కలుపుగోలుతనమూ, ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టగా అప్పుడే కాగి తేరుకుని ఘుమాయింపుమీద వున్న ఆ అవునేతిలో ఇక ఈ రొట్టె విరిగిపడటమే అవశిష్టం. ఇదంతా, వాకబుచేయడం అయినమీదట నాయకుడు చేరుకున్న నిశ్చయము — అంతవరకూ కరెక్టేనా?"

"అవునో కాదో ఆఖరుకు చెపుతాను, సాంతం అల్లు—"

"అల్లికే అయితే యింత పలచగానే! — అసలు కథగనుక మెరుగుతీసుకురావడానికి కృషి లేకుండా — నడిపేస్తున్నాను."

"నీ చిత్తం — సాగదీయక త్వరలో తెముల్చు."

"జీ, హుకుం...అయితే అక్కడక్కడ చుక్కలు పెట్టేస్తాను — ఆఁ, ఎందాకా వచ్చామూ?"

"నేను, మధ్యమధ్య జ్ఞాపకం చేయవలసివస్తూంటే యీ మాత్రానికేనా, తగుదునంటూ అడ్డంకొట్టింది — నడవడంలేదని ఒప్పుకోరాదూ పెద్దమనిషి తరహాగా?—"

"అభ్యంతరం ఏమీ లేదుకాని, పాడుచేస్తావని భయం, నీకు వదిలిపెడితే! —నిన్ను ఒక ఊపు ఊపి చూద్దామని కాని యీమాత్రానికే తడుముకునే బాపతా, మన తాహతు నీకు తెలియదూ. అలనాటి సుబ్బన్న దీక్షితులకు, కరెంట్ అపరావతారాన్ని అనేమాట మరచిపోకూడదు మరి. స్వోత్కర్ష ఎందుకుగాని ఆవలి కథాక్రమం బెట్టిదనిన...

"ఇద్దరూ, వాళ్ళ యింటివేపే వెళ్ళారు. దోవలు చీలిపోయి, ఎవరి దోవవారు కావలసివచ్చే విషయం ముందుగానే గ్రహించి నీవు మరికాసిని అబద్ధాలు ఆడి తనకు ఆ ఊరు కొత్త, ఫలాని చోటికి అప్పుడే వెళ్ళాలంటూ అగత్యం లేకపోవడం యిత్యాదులు... 'అలా అయితే మాయింటికి ఎందుకు రాకూడదూ' అని ఆ అమ్మాయిచేత అడిగించుకుని, మొగమాటపడినట్లు నటించి కొంత నాటకం జరిగినమీదట వాళ్ళని పావనం చేయడానికి అన్నట్లు — ఒప్పుకొని కలలమీద కలలు దొంతర పేర్చుకుంటూ గుమ్మం ఎక్కేటప్పటికి యెదురుగుండా వచ్చి, — ప్రత్యుత్థానం చేసింది ఎవరు? — మీ మామగారు: ఆ జీడిపప్పు భాగస్వామిని మీ పినమామగారి కూతురు. అదీ జరిగిన ప్రమాదం. మీ మామగారు ఆ ఊరికి ఎదిలీ అయిన తరువాత అదేనాయెను నీవు వెళ్ళడం. ఎక్కడ ఉన్నారో తెలియదు . మీ మరదలు కుర్రదాన్ని నీ పెళ్ళప్పుడు చూచావు— అంతే. ఆడపిల్లలు నిముషంలో యిట్టే ఆనవాలుపట్ట వీలులేకుండా ఎదుక్కువస్తారాయెను. అందువల్ల నీవు అన్ని కారణాలు అలా కలసివచ్చినందువల్ల దెబ్బతిన్నావుకాని, లేకపోతేనా? అప్పటికైనా చెక్కు చెదరినట్లు అగుపించావా? — వాళ్ళలో వాళ్ళు గుసగుసలు

పోవడం, నిన్ను చూడనట్లుగా ముసిముసిగా నవ్వడమేకాని, మొగంమీద అడగడానికి – నీవు చేసిన అపరాధం ఏముందని, నిజానికి? – మీ మామగారు నీ రసజ్ఞతకు పొంగిపోయి ఉండాలి. కాని, నీకే ఉండటానికి మొగం చెల్లక, అప్పుడే తిరిగి వెళితే బాగుండదు గనుక, ఆరోజంతా బలవంతాన ముళ్ళమీద ఉన్నట్టు ఏలాగో గడిపి – పరీక్ష ప్రశ్నలు అందరికీ ముందే తెలిసిపోయినట్లు అధికారులకు అనుమానం తోచడంచేత మళ్ళా పరీక్ష చేయదలచుకున్నారని నీకు అతిరహస్యంగా అప్పుడొకడు అతివాస్తవికంగా కబురు అపూలే చెప్పాడని, అందుకని తక్షణం వెళ్ళిపోయి కంటిమీద రెప్ప వేయకుండా అంతా చదివితేనేతప్ప – గట్టెక్కడం కష్టమనీ మీ నాన్ననూ, మామగారినీ నమ్మించి – మీ నాన్న అప్పటికే వచ్చి వుండాలనే సంగతి నేను మరచిపోయినా ననుకున్నావు గాబోలు, లేదోయ్ సోదరా! యిక తోక మడతపెట్టావు. పండుగసరదామీద సంకురమయ్య ఆయేడు అవిధంగా స్వారి చేశాడు – నీ కుళ్ళు బయటపడుతూన్నందుకు నీకు కష్టం తోచవచ్చునుగాని నేను, నిజమని నమ్మినదానిని దాచకుండా చెప్పాను – సారీ –"

తలయెత్తి రంగశాయివంక చూడగానే మనసు చివుక్కుమన్నది. పాపం, వాడి మొగం చిన్నబోయింది. అతి తెలివి ఎందుకు పోయినానా అని తగని కష్టం వేసింది. 'ఏంరా మామా' అని బెదురుతూ భయంతో పలుకరించాను. వాడు నావంక చురచురచూసి పకాలుమని పగులబడ్డాడు – "సారీ, నీవుచేసిన ఘనకార్యానికి మాలావుకథ అల్లా"నని నేను – "సారీయాఁ, నీ మొగంలాగున్నది. యింత చచ్చుగానా – యీమాత్రానికి అయితే చలించేవాడినా – ఎన్ని గమ్మత్తులు చేసే వాడిని! అదికాదు – ఆ అమ్మాయి వెంట, లాషాలాగా తగులుకుని వాళ్ళయింటికి వెళ్ళాను. అంతవరకూ నీ ఊహ నిజమే, అంతే.

"నేను అనుకున్నది నిజం. వాళ్లు చాలా మర్యాదలు చేశారు. ఆ అమ్మాయి అక్కయ్య చాలా బాగుంది. అవాళ అక్కడే ఉండిపోయాను. తెల్లవారేటప్పటికి ఒళ్ళంతా పళ్ళికలు, గంగాజలం అనుకుని కళ్ళుమూసుకుని కాలకూటంలో నిలువునా మునిగాను. ఏమనుకుంటేమాత్రం ఎవరిని ఏమన్నా ఏం ప్రయోజనం? – కుట్టిన తేలు గుణవంతురాలు.

"సానివాడనుంచి సరాసరి – బండిలోపడి ఏలా హాస్పిటలు జేరుకున్నానో పరమాత్ముడికి ఎరుక. దగ్గరవున్న పైసా బహుకొద్ది – ఊరులోనో ఎవరిముక్కూ మొగమూ ఎరుగను. ఉన్నస్థితి అదీ అయినా అధైర్యపడినందువల్ల ఒరిగేది ఏమీలేదుగనుక ఆలాగే మొండివేసి ఓమూల ఒళ్ళు తెలియనంత ఊష్ణం సలుపూ పోటూ నిండుగా మునిగి ఉన్నాను:

"నాపాలిటి దేవుడల్లే అక్కడ డాక్టరువాళ్ళ తమ్ముడూ నేనూ చిన్నప్పుడు చదువుకున్నాం. ఆయన కొత్తగా అక్కడకు బదిలీఅయి వచ్చాడట: నన్ను చాలా ఆదరించి చివాట్లు పెట్టి ఎంత గొడవచేస్తాడో అని బహు భయపడ్డాను సుమా! ఏం ఫరవాలేదని నాలుగోనాటికల్లా యింజక్షన్లతో ఆ ఉద్ధృతం తగ్గించేశాడు..."

"వెంటనే తిరిగి యిక్కడకు వచ్చేశావు."

"అంతేనా? మధ్య యింకా ఉంది: రెండురోజులైన తరువాత అవాళ మధ్యాహ్నం వార్డుబాయ్ వచ్చి 'మీవాళ్ళు చూడటానికి వస్తున్నారు' అన్నాడు. వినీ వినడంతోనే

పడుకున్నవాడినల్లా అపాళంగా అలాగే నిలువెత్తున ఎగిరిపడ్డానంటే నమ్ము. మా వాళ్ళకు ఎలా తెలిసింది? యింకేముంది, కొంపమునిగింది. గజగజలాడిపోతూ అప్రయత్నంగా 'ఎవరు' అన్నాను. అర్థంకాలేదు: నాభార్య, బొడ్డూడని పిల్ల యింకా - ఒంటరిగా వాళ్ళవాళ్ళు యిక్కడి పంపిస్తారా? - పోనీ, మన ప్రయోజకత్వం తెలుసుకుని అభినందించడానికి తెగించి, వచ్చిందేమో అనుకుంటే తెలుగు పిల్ల కేమిటి అంత తెలివితేటలూ చొరవానా? - ఎన్నిమాట్లు పుటంవెయ్యాలి! నేను అనుకున్నదాంట్లో సబబు విశేషం లేదు. కాని అప్పట్లో ఆ ఒడిదుడుకు తగిలేటప్పటికి మెదడు అలా పనిచేయడం మొదలుపెట్టింది - సరే, వచ్చినవారు ఎవరైతేనేం - కాళ్ళుబడ్డపాము కరవక మానదు కదా - పులినోటిలో తల యిరికి ఉన్నప్పుడు పుట్రకు వెరపు ఎందుకూ? వస్తారు, చూస్తారు - చూడనీ! అని గుండెకు నిబ్బరం తెచ్చుకుని ఊరుకున్నాను.

"ఎవరనుకున్నావు వచ్చింది? - ఎవరో చెప్పాకో - ఎవరూకారు. మనం గంగలో దిగడానికి కారణభూతయైన ఆ 'కళ్యాణ కల్పతరువు' - నదురూబెదురూ లేకుండా, ఏమొగం పెట్టుకుని వచ్చింది? - ఏమని వచ్చింది?

"ఎలా ఉంది" - దగ్గిరకువచ్చి - కుర్చీ మంచం ఒరకు లాక్కుని కూర్చుని తలనిమురుతూ అడిగింది. - నాకు వళ్ళు భగభగలాడింది.

"దివ్యంగా ఉంది" అని విషంగా అన్నాను. కళ్యాణి సిగ్గులేకుండా నవ్వింది-చెంప పగిలేట్లు కొట్టడానికి - లేవడానికి శక్తిలేక ఊరుకుని అక్కసుతో మూలిగాను. ఎన్ని విధాలో పలుకరించింది. నేను బెల్లంకొట్టిన రాయిలాగా తామసం దిగమ్రింగుకుంటూ పళ్లుబిగించి, కళ్ళుమూసుకుని అటుతిరిగి పడుకున్నాను. ఎందుచేతనంటే, విన్న కొద్దీ, మనసులో సలుపు ఊం - మెలిక వేస్తూంది. పట్టలేక నోరువిప్పితే మన సంగతి ఇంకా నలుగురుకి తెలిసి మనపని ఉన్నదానికి ఉపరి మరీ ఖరాబు అవుతుందని - శక్తికి మించినంతగాకూడా తమాయించుకుని యిక కట్టలు తెగిపోతవని ఆ భూతం అక్కడినుంచి వదిలిపోతుందేమోనని అలా అటుతిరిగి పడుకునే - 'సిగ్గులేదా' అన్నాను - అంతటితో రోషంవచ్చి అయినా వదిలిపోతుంది కదా అని. కాని అచ్చమయిన సాని అంతమాత్రానికే లొంగుతుందా?

"సిగ్గు-ఎవరికి?" గద్దించినందుకుకాదు, వెక్కిరింతగా అడిగిందని రోషం ఎక్కింది నాకు. 'ఫో' అని ఉరిమాను. 'ఫోను' అని ఆ స్థాయిలోనే ఆమె జవాబుయిచ్చింది - కింకర్తవ్యం?

"పొమ్మంటే పోయేదాన్నయితే - యీ ఛాయలకే అసలు రానేరాను. అసురుసురనడం - అందరి గృహస్తులకూ పరిపాటే. ఆలనా పాలనా చేసేందుకు నాలాటిది దొరకడం అదృష్టమనుకుని కళ్ళనద్దుకోక కస్సుమంటారేం? - బొట్టూ కాటుకాపెట్టి పిలిచానా ఓమారువచ్చి మా యిల్లు పావనం చేసి పొమ్మని? - యిప్పుడైనా పొమ్మంటానా - రమ్మంటాను గాని!"

"వచ్చినందుకు బుద్ధివచ్చింది----" అన్నాను - ఆమె అందుకూ నవ్వుతూనే "బుద్ధికి బుద్ధంటూ వుంటేనా రావడానికీ, పోవడానికీని? - మాటకు మాటపలకడం నేర్చారుగాని రద్దికెక్కకుండా మరియాదగా మాన్చుకోవడం నేర్వరో? - మా దొడ్డసరసులు! మారాంచేయకుండా సాయంకాలం వచ్చేసేయండి. మా చెల్లాయిని

పంపుతాను. అదేసరి, మీకు ముక్కుకు తాడుపోసి లాక్కువచ్చి నాగదిలో కట్టే స్తుంది--"

అని వెళ్ళిపోయింది. ప్రభూ! యీ సోదరుడు అలాగే సాయంకాలము అక్కడికి జేరుకున్నాడు. అవును, కాదు అనడం మరి, మనచేతుల్లో ఉంటేనా? అదీగాకుండా అసలుకారణం మనకు నోటిపురపుర యింకా తీరలేదు.

సరే. మకాం అక్కడ, మందు హాస్పిటలులో, పదిహేనురోజులున్నాననుకుంటాను అలా. మళ్ళీ ఖాయిలా చేయలేదా అనేనా నీ అనుమానం? - మంచి ప్రశ్నే! ఎందుకు చేస్తుంది? - మన జాగ్రత్తలో మనం ఉంటూంటే చేసినామాత్రం ఏం? మనసంత పరవశం చేసుకునేటప్పుడు, మళ్ళా ఒళ్ళు చివుక్కుమన్నా - ఖాతర్ చేయం!

సెలవుల దోవను సెలవులు అయిపోయినాయి. యిక విధిలేక బండీయెక్కి కాలేజీ ముఖమైనాను - అవాంతరాలన్నీ గడచి అన్నీ బాగానే వున్నాయి. కాని రైలు కదలిన తరువాత ఎందుకో స్టేషనుకు వచ్చాడు కాబోలు - మా మామగారికంట నేను, నాకంట ఆయన పడ్డాము. గుర్తుపట్టి కేక వేశాడు. నేను కిటికీలోనుంచి తలకాయ లోపలికి లాక్కున్నాను. దాని పుణ్యమా అంటూ వెంటనే బండీ దౌడుపుచ్చుకున్నది. అప్పటికి ఆ గండం గడచింది కదా అని గుండెలు కుదుటపడి, అమ్మయ్య అనుకున్నాను. బండికి భత్యం ఎక్కడిదని ప్రశ్నించబోకు. అక్కడే అరువుపెట్టాను అని విశదమయ్యే ఉండాలి. ఈరోజుకు మనం వెనుకటి బాపతు ఆ చిరాకు కొంతబాకీ.

ఆ దెబ్బ దెబ్బ, ఆరునెలలు యింటికి వెళ్ళలేదు. ఇక చూసుకో అటూ యిటూ, మామగారూ, నాన్నా చెక్కుతూ ఉత్తరాలు వ్రాశారు. అన్నిటికి ఒక్కటే సమాధానం మనదగ్గిరనుంచి, మౌనం. యీలోపల వియ్యంకులు ఇద్దరు ఒకరిమీద ఒకరు కత్తులు నూరుకున్నారు. ఉన్నవాడు ఊరుకోకుండా, మా మామగారు "అల్లుడికి మేము ఏం అపరాధం చేశామని అంత ఆగ్రహం? యీ ఊరువచ్చి మా యింటికి రాకుండా పోవడం? పండుగకు మీరందరూ దయచేసినందుకు మాకు బ్రహ్మానందమే అయినా, అల్లుడు రానికొరత, మనం ఉభయులమూ ఫీల్ అయినాము. ఎందుకు రాలేదో కారణం అప్పుడు మీరు చెప్పకపోయినా యిప్పటికైనా మీకు తెలిసి ఉంటుందనుకుంటాను" అని మూడుతావుల గ్రంథం పెంచి వ్రాశారు. దానితో మానాన్నకు రేగింది. నామీద నేరారోపణ చేసినట్లు ఆయన ఎంచుకుని, మనం చేసిన నిర్వాహకం ఆయనకు తెలియదు కాదూ, లడాయికి లంకించుకున్నాడు. కొన్నాళ్ళు అలా పోస్టుద్వారా సంగ్రామం జరిగి, తరువాత దానంతట అదే చల్లారిందనుకో - నేను ఆ ప్రాంతాలకి ఆ రోజుల్లో వెళ్ళనేలేదనీ మామగారుచూడటం పొరబాటుకొద్దీ ఎవరినో నన్ను అనుకునివుంటారని, మా నాన్నను యింటికి వెళ్ళినప్పుడు నమ్మించడం పెద్ద కష్టంకాలేదు.

అంతటితో కథ పూర్తి అయిందనుకుంటున్నావేమో - మా పినమామగారు వేయిళ్ళ పూజారి. గ్రేట్ వార్‌కు పూర్వం కళ్యాణి తల్లికి ఆయన కన్నెరికం పెట్టాడట, ఆ ఎరికమీద అప్పుడప్పుడు ఆయన వాళ్ళయింటికి పోయిరావడం కద్దు. అక్కడ మన ఛాయాచిత్రం ఆ దేవుడు సందర్శించడం కలిగింది. గడుసుతనంగా

కళ్యాణి నేమీ అడగకుండా ముసలి సరసిని కదలేసి యావత్తూ కనుక్కుని సమగ్రంగా అన్నగారికి నివేదించాడు. మళ్ళా పెద్ద రసికుడని పేరు. చూడబోతే యిదీ ప్రయోజకత్వం! ఆయన విని ఊరుకోకుండా కళ్యాణి యింటికెళ్ళి కరవవచ్చినట్లు నానా హంగామా చేశాడుట. మొదట మా బంధుత్వాన్నిబట్టి చాలా మరియాదగానే మాట్లాడిందట. కాని అయినకాడికి ఆయన రెచ్చిపోవడం చూసి – "మీరెన్నన్నా అనండి. ఆయన్ను నా యింట్లో కట్టేసుకున్నాను. వస్తే నాకోసం వస్తారు కాని మీ కోసం కాదు ఇహ" అని ఆయనకన్న పెద్ద గొంతు చేసుకున్నదట: "నా పిల్లదాని కాపురం తీసేస్తున్నావు. దాని ఉసురు నీకు తగులుతుంది" అని మా మామగారంటే, కళ్యాణి "అది మా యింటా వంటా లేదు. మా యింటికి వచ్చినవాళ్ళు ఎవరు చెడిపోయినారు? – మీ తమ్ముడు మహారాజులాగా లేడా? నేనన్నది మీకు అర్థంకాక, సానికదా అని తేలికగా అనేశారు. అది కూడదు సుమండి! నా అభిప్రాయం మీ పిల్లది కాపురానికి ఆయనదగ్గిరకే వెళుతుంది అని" యిత్యాదయః... ధానితో పచ్చివెలక్కాయ గొంతునపడినట్లు జవాబు చెప్పడం చేతకాక మదీయ శ్వశురుండు – గృహాభిముఖుండైనాడు.

ఇదంతా కళ్యాణి నాకు వ్రాసింది. నేను శహబాస్ అంటూ నీవుచేసింది నాకు నచ్చింది అని జవాబు వ్రాశాను. అసలు ఆ ఫోటో మాగృహిణికి బహూకరించవలెనని పట్టుకు వెళ్ళింది. సద్వినియోగమే జరిగిందనుకో. కాని దాని ఆధారాన ఉత్తరకాండ నడవడం –– మొదట్లో కొంచెం కష్టం వేసింది. యిప్పుడా? యిప్పుడా చీకూచింతా యేమీలేదు. ఒక్కటే రంధి. ఆయన ఆ ఊరునుంచి బదిలీ అయితేనేగాని నన్ను పండుగకు పిలవడు. వస్తే అక్కడ చిక్కుబడి బయటకు రానని ఆయనకు భయం. నా అంతట నేను వెళితేనో అంటే, తాను నిమిత్తం కాకుండా వుంటే ఎవరిపాపం వారిది. అలా సర్దుకుపోగలడులే. వేదాంతి కొద్దోగొప్పో – ఏం వలావుంది?"

"నమ్మశక్యంగాకుండా ఉంది."

"నాకూ అలాగే ఉంటుంది, యిప్పుడు తలుచుకుంటుంటే."

"అయితే నిజం. మరి. ఆ తరువాత––"

"తమామ్ –– షుద్."

★ ★ ★